

Бабенко В. С.

Університет митної справи та фінансів

**«КЛИКАТИМУ ТЕБЕ ЗОМБІ»: КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ
МЕТАФОРИ «ЗОМБІ» В НАРАТИВНИХ ПРАКТИКАХ УКРАЇНСЬКИХ
ОНЛАЙН-МЕДІА У ВИСВІТЛЕННІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙНИ**

Стаття присвячена використанню українськими онлайн-медіа лексеми «зомбі» у формуванні бінарної опозиції свій/чужий при висвітленні російсько-української війни. В дослідженні описані головні смислові коди запозичені з художньої культури масмедійною комунікацією із використанням цієї лексеми в матеріалах на актуальні суспільно-політичні виклики. Обґрунтовано функціонування концепту «зомбі» як універсальної метафори, що має високий потенціал адаптації під широку варіативність масштабних суспільних проблем та конкретних інформаційних приводів. На прикладі матеріалів, що вийшли з вересня по жовтень 2025 року запропонована типологізація окресленої метафори за основними наративними задачами.

У статті з'ясовано концепт мови ворожнечі найбільш семантично споріднений із згаданою метафорою, що тиражується у вітчизняному сегменті медіареальності. Наведені приклади осмислення «зомбі» не лише як оціночного судження наратора щодо стану свідомості «іншого», але як спосіб формування тілесного портрету ворога в інформаційному просторі.

Розкриті можливі когнітивні похибки в журналістських повідомленнях із використанням концепту «зомбі» як складової бінарної опозиції свій/чужий. Спираючись на це висловлені рекомендації для вітчизняної журналістської спільноти щодо етичної доцільності використання означеної метафори в матеріалах. А також запропоновані прогнози щодо ризиків подальшого побутування концепту в умовах реінтеграції українців з окупованих РФ територій.

З'ясовано, які сталі художні тропи концепту зомбі концептуалізуються у масмедійних повідомленнях журналістів. Описаний деструктивний потенціал цих тропів у наративних практиках масмедіа, що висвітлюють перебіг російсько-української війни.

У сформованих висновках описаний зв'язок метафори зомбі із такою актуальною задачею для соціальних комунікацій як формування політики національної пам'яті.

Ключові слова: російсько-українська війна, масмедіа, онлайн-медіа, образ ворога, метафора; масмедійна метафора, мова ворожнечі, зомбі.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна адаптувала під свої наративні практики у медіареальності смислові коди світової попкультури. Традиційно це виконувало ряд важливих комунікативних задач: розширювало варіативний діапазон бінарної опозиції свій/чужий; міфологізувало спротив ворогу, щоб ідеалізувати постать захисників і увиразнити категорію зла, проти якого чинила спротив українська політична нація; перекодувало український досвід у символічно-образну мову зрозумілу на міжнародному рівні. Такими кодами виступали художній світ епопеї «Володар перснів», цикл романів про Гаррі Поттера, кінематографічна франшиза «Зоряні війни». Ще однією упізнаваною метафорою стали персонажі під назвою «зомбі». Аналіз їхнього образу в контексті масмедійних матеріалів на тему

російсько-української війни розглядався у низці інших концептів, як одна зі складових широкої варіації категорії «чужий». В нашому дослідженні ця метафора постає центральним предметом для аналізу з урахуванням актуальних ціннісних викликів, що стоять перед журналістською спільнотою України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одним з ґрунтовних вітчизняних аналізів метафори зомбі в комунікативних стратегіях масової культури є праця О. Храбрової «Зомбі-плоть (пост) капіталізму». Головну увагу дослідниця звертає на репрезентації цього концепту у світовій кіноіндустрії. Серед іншого науковиця фіксує хронологію зростання контенту на зомбі-тематику, що не є суто художнім феноменом, а постає реакцією на соціальні процеси, економічні рішення, науковий

прогрес тощо [9, с. 25–26]. С. Маленко та А. Некита стверджують, що зростання тиражування образу зомбі нерозривно пов'язане із кризовими періодами для суспільств та сигналізує про напруження між різними верствами населення [7, с. 22–23]. У своїй дисертації П. Александров розглядає ризик від нападу зомбі – як успішну (з позиції комунікаційного менеджменту) модель відпрацювання загроз військовими США, коли така футуристична небезпека стає квінтесенцією усіх інших уможливлених безпекових викликів [1, с. 69–70]. В іншому розділі цієї праці науковець говорить про образ зомбі в рекламі, як інструмент для викликання страху і тривожності у споживача за своє життя та здоров'я, щоб мотивувати його інтерес до певного товару або послуги [1, с. 138–139]. Низка досліджень згадують метафору зомбі як складову мови ворожнечі в масмедійній комунікації в умовах російсько-української війни, зокрема це праці Н. Голікової [3]; О. Кирилюк [6]; Н. Клумбите та К. Єремєєвої [14]; П. Джерарда, Т. Венінгера та К. Лермана [13]. Типологізуючи мову ворожнечі в масмедійних текстах за характерними ознаками Г. Черненко зараховує лексему зомбі до так званих менталізмів і пояснює: «Менталізми спрямовані проти людей з недостатньо високим, на погляд мовця, коефіцієнтом інтелекту» [10, с. 41].

Постановка завдання. Метою статті є встановити наративну задачу метафори зомбі в повідомленнях українських онлайн-медіа у висвітленні повномасштабної російсько-української війни, що розпочалася 24 лютого 2022 року. З цією метою здійснено огляд вітчизняних масмедійних матеріалів, що вийшли протягом вересня-жовтня 2025 року. А також проаналізовано використання концепту «зомбі» у наукових публікаціях присвячених масмедійній проблематиці. Окрема увага приділена академічним розвідкам, що розглядають цей концепт як складову медіарельності в контексті російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. В ХХІ столітті образ зомбі залишається одним з ключових упізнаваних культурних кодів. Цитуючи у 2011 році керівника програми медіадосліджень в Університеті Вінчестера (Велика Британія) Маркуса Лінінга в публікації ВВС йдеться: «Зомбі неймовірно популярні, їхня популярність феноменальна – вони не лише з'являються у фільмах, телешоу та фанатських проектах на YouTube, але й триває величезне зростання популярності книг про них, а посібники з виживання серед зомбі напрочуд добре продаються на Amazon» [16]. В інтерв'ю для сайту Університету Бейлора (США) професор

англійської мови Грег Гарретт зазначає: «зомбі можуть слугувати метафорою для багатьох тем одночасно: пандемії, звісно, але також економічних заворушень, політичного хаосу, тероризму та інших речей» [15]. Аналізуючи еволюцію кінематографічного жанру горору у своєму огляді для The Guardian Е. Біллсон так говорить про зомбі: «Шаркаючи чи бігаючи, комічні чи зворушливі, вони можуть бути метафорами для всього, від вірусного зараження до будь-якої знеособленої соціальної групи» [12].

Таким чином зомбі стають універсальною метафорою через яку наратор оповідає про широку варіативність актуальних для аудиторії тем. На основі огляду заголовків в матеріалах українських онлайн-медіа у період з вересня по жовтень 2025 року ця метафора використовувалася із такою смисловою метою:

1. На адресу росіян із окремою семантичною градацією:

1) громадян РФ: «Зомбі-апокаліпсис за поребриком. Мрія пенсіонера. ЧАТРУЛЕТКА з росіянами» (Youtube-канал 5-го каналу),

2) широкий простір суб'єктів, які ідентифікують себе через світоглядні маркери рашизму (зокрема й тих, тих, хто живе за межами РФ, має громадянство інших країн і не є етнічними росіянами): «Люди, які підтримують путіна розумово дорівнюють зомбі» (Youtube-канал «2 Інтернаціональний Легіон оборони України»).

3) конкретно представників російських окупаційних військ: «Геніальна» тактика – десантники показали «зомбі-штурм» росіян біля Покровська, «У нього влітає дрон – "окей, хай буде"»: поблизу Лимана противник кидає свою піхоту в «зомбі-штурми» (Армія Інформ).

2. Як ситуативна реакція на конкретний інформаційний привід, що репрезентує мотиви пробудження певної активності, властивості живучості чи втрати природних стратегій поведінки внаслідок ворожого стороннього впливу. Так низка медіа розмістили матеріали про спільну новину із такими заголовками «Вулкан-"зомбі", який вважався згаслим 710 000 років тому, тепер пробуджується до життя» (УНІАН), «"Зомбі" прокидається: сплячий вулкан в Ірані показує перші ознаки активності після 700 000 років спокою» (Українська правда. Життя), «"Зомбі"-вулкан прокинувся після сотень тисяч років: яким країнам він загрожує» (ТСН). Інші матеріали, що отримали поширення мали такі заголовки: «Новий грибок перетворює павуків на "зомбі": чи є ризик для людей» (ТСН), «Вчені виявили у бурштині

зомбі-муху, яка могла жити разом з динозаврами: чим вона особлива» (УНІАН).

3. Для характеристики суб'єктів, які переживають деструктивні психологічні стани внаслідок втоми, виснаження, стресів чи інших факторів: «"Це змушувало мене почуватися як зомбі": Зірка Голлівуду зізналась, як навчилася долати панічні атаки» (Світське життя).

О. Храброва перелічує головні мотиви, які конструюють полісемантику метафори зомб». Це: харчовий ресурс, некерований голод, споживання, прагнення задоволення, інфікування, порушення табу, руйнування біологічної цілісності [9, с. 26–27]. Серед іншого дослідниця згадує і про людський мозок, який, згідно зі стереотипом художньої культури, є головною складовою раціону зомбі. Всі перераховані мотиви логічним чином інтегруються в повідомлення, які репрезентують через цю метафору фігуру реального чужинця, який загрожує безпеці спільноти (конкретними свідомими руйнівними діями чи як ксенофобська фантазія спільноти). В контексті російсько-української війни ці мотиви можна охарактеризувати через такі складові:

Полювання за ресурсом і його нераціональне споживання – імперіалістична потреба РФ захоплювати території, експлуатувати їхні природні ресурси та людський капітал.

Гібридні принципи ведення війни РФ – інформаційна війна з навіювання на масову аудиторію викривленої картини світи, стратегічна корупція задля підкорення місцевих політичних еліт іншої держави.

Стирання і заміна ідентичності упокореного населення – переписування їхньої колективної історії, конструювання соціальної пам'яті.

Гіперболізована жорстокість – руйнування звичний гуманістичний координат як форма когнітивного впливу.

Цікаво, що досліджуючи елімінаційну риторіку (риторику заперечення суб'єктності) РФ у війні з Україною К. Епт наводить приклади з медіа-моніторингу Джулії Девіс, який засвідчує використання російською пропагандою концепту «зомбі» на адресу українців [11]. Такі ж дані демонструють у своєму спільному дослідженні П. Джерард, Т. Венінгер та К. Лерман. Аналізуючи мову ненависті російських блогерів вони вказують лексеми «лялька» та «зомбі», якими послуговуються пропагандисти РФ, щоб посилити міф про хибну світоглядну картину українців [13, с. 622]. Припускаємо, що таке використання метафори охоплює вужчий простір смислових шарів, ніж ті

нарративні практики, які сформовані українською оптикою. Це зводить метафору суто до теми пропаганди, в той час український інформаційний простір формує на основі попкультурного образу зомбі рефлексію на імперіалістичну природу окупаційного вторгнення та постколоніальну пам'ять про тоталітарний режим. Разом з тим тиражування в масмедіа РФ метафори зомбі на адресу українців може бути складовою імперіалістичного погляду уявно привілейованих на уявно упосліджених, як сталий прояв ієрархічного розподілу у їхньому світогляді.

Якщо для масмедіа РФ дегуманізація українців сформувала семантичний зв'язок між «лялькою» та «зомбі», то для українських медіа на адресу росіян властива дуальна пара «зомбі»-«орк», яка виступає в бінарній опозиції до українців-супергероїв (непереможних бійців ЗСУ та романтизованого образу цивільних, які чинять опір окупантам за лінією фронту) [14, с. 21]. Варто зазначити, що масмедійний концепт «орк» репрезентує не лише міфологізований психологічний портрет (низьку здатність обробляти інформацію, невміння робити релевантні логічні висновки тощо) та умови соціалізації (альтернативне розуміння припустимого і забороненого, невміння самоорганізовуватися за демократичним принципом, підкорення владі сильного тощо) росіян, а й фізіологічний портрет (візуальне використання концепту супроводжується маркерами, що підкреслюють колективні уявлення про зовнішню потворність). Це дозволяє припустити, що метафора зомбі із застосуванням до росіян може мати подібну полісемантику. Зокрема в аналізі Н. Качалуба зробленим ще у 2017 році представлені зафіксовані у тернопільській газеті «Свобода» приклади тілесних характеристик «зомбі» в описі окупаційних військ: мутні очі, холодне серце, беземоційність, канібальські потреби [5, с. 11–12].

Повертаючись до описаної на початку нашої статті типологізації використання цієї метафори на адресу росіян – маємо навести непересічний приклад бінарної опозицій свій/чужий, що отримав активне поширення в українських онлайн-виданнях у жовтні 2025 року. Вихід у вітчизняний прокат художнього фантастичного фільму «Каховський об'єкт» супроводжувала активна реакція на нього масмедіа. Короткий синопсис кіна такий: після підриву окупаційними військами Каховської ГЕС у червні 2023 року військові ЗСУ знаходять на територіях звільнених від води покинутий підземний об'єкт. Спустившись туди вони з'ясовують, що тут радянські вчені проводили нау-

кові дослідження над цивільним населенням з метою виведення біологічної зброї. Побічним ефектом таких досліджень стало перетворення загинувших на живих мерців (зомбі). Із порушенням протоколів безпеки об'єкт довелося запечатати і полишити. Й під час повномасштабної російсько-української за своє життя там вимушений боротися із зомбі загін зеесушників.

В рецензіях, оглядах та інтерв'ю, що висвітлювали це кіно спостерігалася логічна помилка у сприйнятті бінарної опозиції свій/чужий, закладена в оповідь фільму, і яку без критичного аналізу повторювали журналістські тексти. Так в інтерв'ю виданню «ТиКиїв» режисер фільму Олексій Тараненко говорить: «У цій історії адепти СРСР буквально мають вигляд зомбі, як жива мертвечина – це те, що мало давно здохнути, але й досі живе. І далі, за сюжетом, ми розуміємо, що якісь монстри з тих, кого зустрічають Мара та її команда, колись були людьми та стали зомбі не за власним бажанням – агенти «совка» вкрали їх із вулиці. І треба вже остаточно звільнитися від цього мотлоху й рухатися далі» [4]. Отже, автор проєкту визнає, що згідно з художнім замислом зомбі в «Каховському об'єкті» це і радянські військові, які здійснюють злочини над цивільними українцями проти їхньої власної волі, і в той же час самі ці українці також є зомбі. Але і окупант, і його жертва міфологізуються як спільний «чужий», який потребує знищення. Низка медіа транслують цей наратив без власних оціночних суджень щодо його етичної суперечливості. Для прикладу це матеріали: Катерини Ткаченко «Каховський об'єкт» – чи варто дивитися перший український фільм про зомбі» (Полтавська хвиля), Альони Шиловой «Антирадянський зомбі-горор: яким вийшов фільм "Каховський об'єкт"» (Суспільне Культура), Ігор Кромф «Обитель комунізму: зомбі-горор "Каховський об'єкт"» (Лівий берег) тощо.

В розмові із УКРІНФОРМ виконавиця головної ролі у фільмі Марина Кошкіна зазначає: «Але тут зомбі – це уособлення «радянщини», яку хотілося б повибивати з голів. Коли ми їх вбиваємо, то вбиваємо її», «По суті, це дуже цікава метафора, бо насправді у нас у країні ще багато є таких «бункерів», які треба звільнити від радянщини, щоб жити у вільній і незалежній країні» [2]. В її інтерпретації провідне семантичне наповнення метафори зомбі тут полягає у наслідках радянського світогляду (архаїчному і небезпечному для сучасної людини). Отже, зомбі – це не сам суб'єкт (громадянин України уражений «радянщиною»), а його

картина світу, яка потребує трансформації. Однак ця ідея не є чітко проартикульованою у фільмі (і в корпусі масмедійних матеріалів, що обслуговують видимість цього проєкту в інформаційному просторі) і її можна вважати суб'єктивною інтерпретацією акторки.

Кінокритик Я. Підгора-Гвиздовський у своїй публікації слушно зазначає: «"Каховський об'єкт", розповідаючи про експерименти над людьми, сам став болючим експериментом над українським глядачем. Він поєднує радянський тип впливу простими і прямолінійними меседжами, а не намагається відрефлексувати складну, неоднозначну актуальність, яка потребує чутливого підходу» [8]. Зокрема це стосується і того, що в умовах вербовки спецслужбами РФ вразливих верст населення України, а також українців, які перебувають на окупованих територіях (і в майбутньому їхня реінтеграція в українське суспільство мусить стати однією з головних задач як держави вцілому, так і таких соціальних інститутів як журналістика) репрезентація метафори зомбі потребує максимально усвідомленого підходу з розумінням усіх можливих ризиків.

Висновки. Спираючись на наведений вище аналіз окреслимо такі висновки:

1. Зомбі – це універсальна метафора масмедійної комунікації у створенні образу «іншого» в бінарній опозиції свій/чужий. Залежно від контексту події, явища або процесу, а також враховуючи конкретний інформаційний привід ця метафора формує семантичні відмінності у повідомленні.

2. Під впливом популярної культури (художньої літератури, художнього кінематографу, ілюстрацій, коміксів тощо) метафора зомбі в масмедійній практиці отримує такі упізнавані наративи:

1) людське тіло, на яке перенесені ознаки зомбі є інструментом (ресурсом) експлуатування ідеології тоталітарного режиму;

2) образ зомбі – це символічно-образне кодування розмови про маніпуляції з пам'яттю (індивідуальною чи колективною). Здебільшого в такий спосіб формується повідомлення про приховану, викрадену, витіснену, викривлену пам'ять (в межах свідомості суб'єкта або втілену в матеріальних артефактах). Серед іншого за допомогою метафори зомбі цієї пам'яті як позбуваються, так і навпаки – намагаються віднайти, знаючи, що повністю реконструювати її у аналоговому вигляді неможливо.

3. Українським медіа (зокрема і тим, що мають високий репутаційний капітал) бракує критичного

підходу у конструюванні образу «іншого» через метафору «зомбі» у випадку, коли цими «іншими» виступають співгромадяни, які під впливом агресивних окупаційних стратегій (силових чи когнітивних) стали суб'єктами ураження інвазивного впливу.

4. Окрім того, що метафора зомбі узагальнює дегуманізує росіян в ній також закладений потенціал адвокатування їхньої ворожості до українців. Бо ця метафора змальовує їх як пасивних об'єктів позбавлених власного вибору, потерпілих від пропаганди очільника РФ. Згідно з класичним тропом поп-культури, вони інфіковані ззовні вірусом великодержавного шовінізму та імперіалізму. Відтак – це задає можливість інтерпретування їх як тих, для кого рашизм не є справжньою складовою їхньої ідентичності. Таким чином рашизм як відрефлексована і усвідомлена (інтегрована в ціннісну систему) суб'єктом модель соціалізації розфокусується, перетворюється зі складової особистості на тло,

яке в хижацький спосіб поглинає свідомість людини.

Інший популярний троп художньої творів про зомбі – наявність вакцини, яка здатна вилікувати інфікованого і повернути йому кондиційний портрет людини із необхідним набором якостей «культурного паспорту». Це своєрідна анафема від усіх попередніх злочинів, яка обнуляє біографію зомбі і виводить його у нові рамки етичних координат, де він постає людиною з чистого аркуша.

Концепт такої вакцини може набувати в масовій свідомості різні прояви, кожен з яких є когнітивною похибкою. Для прикладу в масмедійній комунікації цією вакциною виступає переконання в тому, що якщо росіян позбавити впливу пропаганди – їхня свідомість повернеться до необхідних норм «культурного паспорту». Або ж, якщо в РФ провести нові президентські вибори і привести замість Володимира Путіна кандидата з відповідним рівнем демократичних цінностей – це і стане вакциною, яка вилікує росіян від рашизму.

Список літератури:

1. Александров П. В. Медійні інтерпретації сучасних загроз: дис. ... кан. н. з соц. ком. : 27.00.04 «Теорія та історія журналістики»; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2019. 219 с.
2. Базів Л. Таємниця «Каховського об'єкту». Українські військові проти радянських зомбі. *Укрінформ*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3970890-taemnica-kahovskogo-obektu-ukrainski-vijskovi-proti-radanskih-zombi.html> (дата звернення: 25.10.2025).
3. Голюкова Н. С. Мова сучасних засобів масової комунікації: прагматика, стилістика, неологія. *Український смисл: науковий збірник* / ред. І. С. Попова. Дніпро: Ліра, 2022. С. 5–14.
4. Гончарук О. Режисер фільму «Каховський об'єкт» Олексій Тараненко: «Не слід сприймати це кіно про зомбі надто серйозно». *TyKyiv*. 2025. URL: <https://tykyiv.com/misteckij/rezhiser-filmu-kakhovskii-obiekt-oleksii-taranenko-ne-slid-spriimati-tse-rozvazhalne-kino-pro-zombi-nadto-seriozno/> (дата звернення: 25.10.2025).
5. Качалуба Н. Лінгвокогнітивна природа концепту «війна» на матеріалі регіонального видання тернопільської області – газети «Свобода». *Магістерський науковий вісник*. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. 2017. Випуск № 27. С. 10–12.
6. Кирилюк О. Л. Мова мережевого фольклору як засіб опору інформаційній агресії. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. 2020. № 6. С. 32–49. DOI: 10.18523/lcmp2522-9281.2020.6.32-49.
7. Маленко С. А., Некита А. Г. Візуальна ідеологія потойбічного: біополітичні сценарії голлівудського постапокаліпсису: монографія / ред.-упорядники С. А. Маленко, А. Г. Некита. Київ: Інтернаука, 2021. 187 с.
8. Підгора-Гвяздовський Я. Кров, матюки і нестрашні убивства зомбі-росіян. Рецензія на фільм жаків «Каховський об'єкт». *Українська правда. Життя*. 2025. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/oglyad-na-kahovskiy-obekt-310785/> (дата звернення: 25.10.2025).
9. Храброва О. Зомбі – плоть (пост) капіталізму. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2020. Випуск 62. С. 25–32. DOI: 10.26565/2226-0994-2020-62-3
10. Черненко Г. А. Види мови ворожнечі за типом стигматизованого об'єкта в сучасному українському суспільстві. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2015. Вип. 30. С. 35–45.
11. Apt C. Russia's Eliminationist Rhetoric Against Ukraine: A Collection. *Just Security*. 2025. URL: <https://www.justsecurity.org/81789/russias-eliminationistrhetoric-against-ukraine-a-collection/> (дата звернення: 23.10.2025).
12. Billson A. Vampires, satanists and mad scientists: the evolution of horror in 10 revolutionary films. *The Guardian*. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/film/2024/oct/28/horror-movies-history-nosferatu-peeping-tom-body-snatchers-dawn-dead-videodrome> (дата звернення: 24.10.2025).

13. Gerard P, Weninger T., Lerman K. Fear and Loathing on the Frontline: Decoding the Language of Othering by Russia-Ukraine War Bloggers. *Proceedings of the Nineteenth International AAAI Conference on Web and Social Media*. Published by AAAI Press, Washington. 2025. Vol. 19. P. 615–635.
14. Klumbyte N., Yermieieva K. Ukrainian War Humor and Civic Activism in 2022. *Nationalities Papers*, 2024. P. 1–38. DOI: 10.1017/nps.2024.90
15. Rieper K. Lessons from Zombie Pop Culture and What Books to Pick Up During a Pandemic, Baylor Expert Shares Advice. 2020. URL: <https://news.web.baylor.edu/news/story/2020/lessons-zombie-pop-culture-and-what-books-pick-during-pandemic-baylor-expert-shares> (дата звернення: 23.10.2025).
16. Sudworth J. Zombie craze continues to infect popular culture. *BBC News*. 2011. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-15418899> (дата звернення: 24.10.2025).

Babenko V. S. “I WILL CALL YOU ZOMBIE”: COMMUNICATIVE ROLE OF THE “ZOMBIE” METAPHOR IN NARRATIVE PRACTICES OF UKRAINIAN ONLINE-MEDIA IN THE COVERAGE OF RUSSO-UKRAINIAN WAR

The article is devoted to the use of the lexeme "zombie" by Ukrainian online media in the formation of the binary opposition of our/other when covering the Russo-Ukrainian war. The study describes the main semantic codes borrowed from artistic culture and mass media communication with the use of this lexeme in materials on current socio-political issues. The functioning of the concept of "zombie" as a universal metaphor is substantiated, which has a high potential for adaptation to a wide variety of large-scale social problems and specific informational occasions. Using the example of materials published from September to October 2025, a typology of the outlined metaphor according to the main narrative tasks is proposed. The article clarifies the concept of hate speech most semantically related to the aforementioned metaphor, which is replicated in the domestic segment of media reality. Examples of understanding the "zombie" are given not only as an evaluative judgment of the narrator regarding the state of consciousness of the "other", but as a way of forming a bodily portrait of the enemy in the information space.

Possible cognitive errors in journalistic reports using the concept of "zombie" as a component of the binary opposition of one's own/other are revealed. Based on this, recommendations are made for the domestic journalistic community regarding the ethical expediency of using the mentioned metaphor in materials. As well as predictions are also offered regarding the risks of the further existence of the concept in the conditions of the reintegration of Ukrainians from the Russian-occupied territories.

It is found out what stable artistic tropes of the zombie concept are conceptualised in mass media reports by journalists. The destructive potential of these tropes in the narrative practices of the mass media covering the course of the Russo-Ukrainian war is described.

The conclusions drawn describe the connection between the zombie metaphor and such an urgent task for social communications as the formation of a policy of national memory.

Key words: Russo-Ukrainian War; mass media, online media, image of the enemy, metaphor, mass media metaphor, hate speech, zombie.

Дата надходження статті: 28.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025